

Enerģētiskās neatkarības stiprināšana

Publicēts: 09.08.2022.

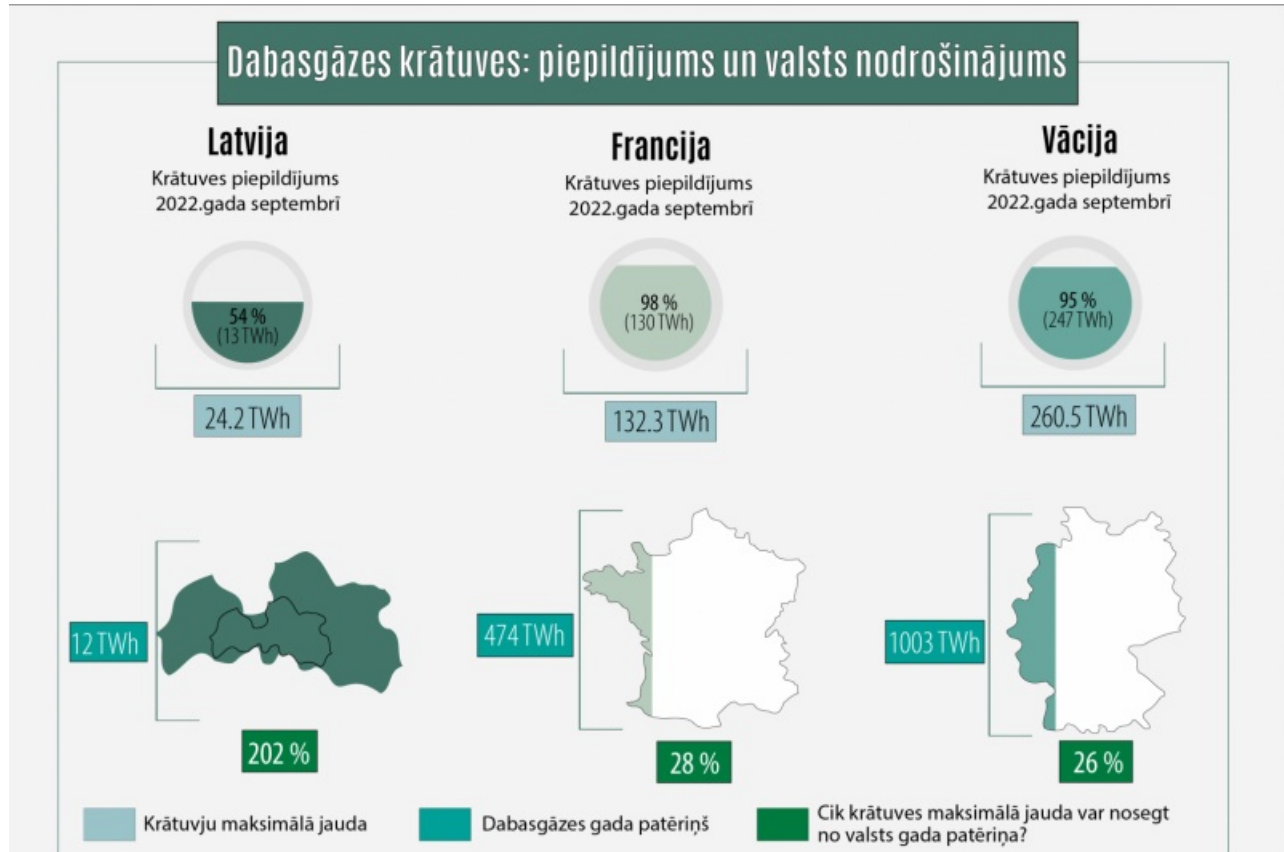
Atjaunināts: 27.01.2023.

Latvija ir spērusi vēsturisku soli, atsakoties no Krievijas dabasgāzes piegādēm ar 2023. gada 1. janvāri, savukārt Eiropas Komisija ir aicinājusi dalībvalstis izstrādāt dabasgāzes taupības pasākumus. Ekonomikas ministrija strādā vairākos prioritāros virzienos enerģētikas sektorā, lai nodrošinātu gan atbalsta mehānismus šai rudens un ziemas sezonai, gan arī risinājumus energoapgādes drošībai un neatkarībai ilgtermiņā.

☞ *Valdība ir pieņēmusi kardinālu un stratēģisku pasākumu kopumu turpmākai enerģētikas jomas attīstībai Latvijā. Mēs strādājam pie energoresursu piegāžu un piegādātāju diversifikācijas, vienlaikus piedāvājot kā īstermiņa, tā arī ilgākus atbalsta pasākumus iedzīvotājiem, uzņēmējiem un pašvaldībām. Esmu gandarīta, ka svarīgākos lēmumus esam pieņēmuši savlaicīgi, ļaujot ātrāk īstenot ne vien stratēģiski nozīmīgus pasākumus enerģētiskās drošības un neatkarības vārdā, bet arī paātrināt procesus atjaunojamo un alternatīvo energoresursu ražošanai”,* norāda ekonomikas ministre Ilze Indriksone.

Līdz ar Krievijas iebrukumu Ukrainā 2022. gada 24. februārī, Ministru kabinets (MK) uzdeva AS "Latvenergo" iegādāties 1,8-2,2 TWh sašķidrinātās dabasgāzes (SDG), lai nodrošinātu tūlītēju dabasgāzes energoapgādes drošumu. Ņemot vērās kopējo situāciju energoresursu tirgū, MK uzdeva AS "Latvenergo" nodrošināt arī 1,8-2.2 TWh valsts dabasgāzes drošības rezervju piegādi no Klaipēdas SDG termināla. Savukārt dabasgāzes pārvades sistēmas operators AS "Conexus Baltic Grid" 2022. gadā uzsāka iesūkņēšanas darbus Inčukalna pazemes gāzes krātuvē jau 26. februārī, lai gan parasti šī sezona tiek uzsākta tikai 1.maijā. 2022. gada septembrī AS "Latvenergo", piedaloties AB "Klaipēdos nafta" rīkotajā sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) termināļa ilgtermiņa jaudu piešķiršanas procedūrā, ir ieguvusi tiesības turpmākos 10 gadus lietot *Klaipēdos nafta* termināļa 6 TWh ikgadēju jaudu dabasgāzes regulārām piegādēm Latvenergo TEC ražošanas un klientu drošai apgādei.

Dabaszgāzes krātuves: piepildījums un valsts nodrošinājums

Apstiprinot Likumu "Par Skultes sašķidrināto dabaszgāzes termināli" un grozījumus Nacionālās drošības likumā, valdība un Saeima pieņēmusi lēmumu Latvijas enerģētiskās drošības stiprināšanas un alternatīvu dabaszgāzes piegāžu ceļu izveides nolūkā atbalstīt nacionāla SDG termināla izveidi Latvijā, radot labvēlīgus nosacījumus sekmīgai Skultes sašķidrinātās dabaszgāzes termināļa izbūves norisei. Skultes sašķidrinātās dabaszgāzes terminālim un cauruļvada savienojumam ar dabaszgāzes pārvades sistēmu un ar to saistītajām būvēm piešķirts nacionālo interešu objekta statuss, kas ļaus šā projekta īstenošanā piemērot ātrākas un vienkāršākas administratīvās procedūras. Plānots, ka terminālis un ar to saistītās būves ir jānodod ekspluatācijā līdz 2024. gada 15. septembrim.

Vienlaikus pilnveidots regulējums dabaszgāzes piegāžu nodrošināšanai izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā. Valdība rezervējusi Inčukalna pazemes gāzes krātuvē uz AS "Latvijas Gāze" vārda reģistrētu dabaszgāzi 1150 GWh apjomā māsaimniecību apgādei ar dabaszgāzi. Tāpat noteikts, ka energoapgādes krīzes gadījumā dabaszgāzes piegādi primāri nodrošināmiem lietotājiem nodrošinās AS "Latvenergo". Veiktas izmaiņas normatīvajos aktos, nosakot, ka tiem dabaszgāzes lietotājiem, kas gāzi iegādājušies un uzglabā Inčukalna PGK, nebūs jāsamazina gāzes patēriņš.

Tāpat 2022. gada sākumā ekonomikas ministrs parakstīja līgumus ar Igaunijas un Lietuvas Republikas valdībām par solidaritātes pasākumiem gāzes piegādes drošības aizsardzībai, kas apliecina valstu gatavību operatīvi sadarboties gāzes piegāžu jomā krīzes situācijā. Turklāt, EM operatīvi uzsāka sarunas par alternatīvām dabaszgāzes piegādēm, tai skaitā ekonomikas ministrs 2022. g. aprīļa sākumā devās vizītē uz ASV, kur tikās ar SDG nozari pārstāvošajiem uzņēmumiem.

Sperot nākamo soli valsts energoapgādes drošībai, 2022. g. aprīļa sākumā MK lēma par pasākumiem naftas produktu drošības rezervju pieejamības nodrošināšanai un naftas produktu apgādes iespējamo traucējumu novēršanai Latvijā.

Ņemot vērā straujo dabaszgāzes cenu pieejamības dinamiku, EM aktīvi uzrunājusi pašvaldības un siltumapgādes uzņēmumus, aicinot rīkoties proaktīvi un modernizēt siltumapgādes sistēmas, pārejot uz AER, kā arī savlaicīgi iegādāties apkures sezonai nepieciešamo energoresursu apjomu, vienlaikus apsverot iespējas ieviest enerģijas taupības pasākumus. Tāpat EM apzināja energoietilpīgos uzņēmumus, lai noskaidrotu to gāzes patēriņu un pieejamību, kā arī alternatīvu energoresursu izmantošanas iespējas.

2022. gada 19. aprīlī MK konceptuāli atbalstīja SDG termināla izveides projekta īstenošanu Latvijā un dabasgāzes piegādes no jaunā SDG termināla Baltijas reģionā. Kā nozīmīgs un savlaicīgs jauns infrastruktūras objekts jāmin 2022.g. 5. maijā atklātais Polijas – Lietuvas gāzes starpsavienojums, kas ļaus dažādot gāzes piegādes visam Baltijas valstu reģionam no jebkuras valsts un ostas Eiropā. Savukārt 2022.g. 14. jūlijā Saeima pieņēma stratēģisku lēmumu par atteikšanos no Krievijas gāzes iegādes ar 2023. gada janvāri, vienlaikus paredzot iespēju, ka AS “Latvenergo” nepieciešamības gadījumā pārņems saistītos lietotājus – māsaimniecības.

99 *Latvijas ceļā uz enerģētisko neatkarību un ilgtspēju ir svarīgi iespējami plašāk ieviest atjaunīgos un alternatīvos energoresursus, vienlaikus samazinot dabasgāzes patēriņu, kļūstot maksimāli pašpietiekamiem. Vienlaikus aicinu komersantus būt godprātīgiem un neizmantojot šo mums visiem sarežģīto laiku ātras peļņas gūšanai. Lai sniegtu atbalstu iedzīvotājiem un uzņēmējiem, Ekonomikas ministrija jau šobrīd piedāvā un turpinās piedāvāt dažādus atbalsta instrumentus, tai skaitā no Atveseļošanas un noturības mehānisma un ES struktūrfondu jaunā plānošanas perioda finansējuma,”* uzsver ekonomikas ministre.

Lai sniegtu atbalstu pašvaldībām apkurē pāriet no gāzes uz AER kurināmo, 2022. g. 8. martā MK apstiprināja atbalsta programmu, kuras ietvaros Centrālā finanšu un līgumu aģentūra apstiprinājusi 62 centralizētās siltumapgādes investīciju projektus pārejai uz AER izmantošanu. Vienlaikus, uzņēmēju atbalstam 7. jūnijā MK apstiprināja Atveseļošanas fonda atbalsta programmu un 4.novembrī Altum uzsāks projektu pieņemšanu, kas palīdzēs uzlabot uzņēmumu energoefektivitāti un ieviest AER.

Savukārt jau no 2022.g. 27. aprīļa iedzīvotājiem ir pieejama ALTUM atbalsta programma privātmāju energoefektivitātes uzlabošanai vai elektroenerģijas ražošanai, uzstādot saules paneļus vai nelielus vēja ģeneratorus. Turklāt, 14. jūlijā MK apstiprināja Atveseļošanas fonda atbalsta programmu, kas palīdzēs uzlabot daudzdzīvokļu māju energoefektivitāti un ieviest AER, kā arī atbalsta programmu, kuras ietvaros nekustamā īpašuma attīstītāji varēs saņemt atbalstu zemas īres maksas dzīvojamu īres māju būvniecībai reģionos.

Lai nodrošinātu atbalsta mehānismus 2022/2023. gada ziemas sezonai, savlaicīgi apstiprināti atbalsta pasākumi energoresursu cenu un vispārējās inflācijas pieauguma ietekmes mazināšanai iedzīvotājiem. Cita starpā, tie paredz atbalstu māsaimniecībām, kas apkurē izmanto elektroenerģiju, dabasgāzi, koksnes briketes, koksnes granulas un malku, kā arī centralizētās siltumapgādes pakalpojumu.

Tāpat 2022.g. 23. augustā valdība apstiprināja divus atbalsta pasākumus uzņēmējiem un citām juridiskām personām. Energoietilpīgiem apstrādes rūpniecības komersantiem tiks kompensēts šogad piedzīvotais energoresursu cenu pieaugums granta (dāvinājuma) veidā par periodu no 2022. gada 1. februāra līdz 2022. gada 31. decembrim. Tāpat juridiskām personām pilnībā tiks kompensēta elektroenerģijas sistēmas pakalpojuma maksa, t.i. visu sistēmas operatoru sadales un pārvades tarifa izmaksas (ieskaitot pievienotās vērtības nodokli) laika posmā no š.g. 1. oktobra līdz 2023. gada 30. aprīlim. Kompensācija neattieksies uz valsts un pašvaldību iestādēm un tām juridiskajām personām, kurām tiek piemērots māsaimniecību tarifs (piemēram, namu apsaimniekotājiem).

Vienlaikus Ministru kabineta 2022.g. 30. augusta sēdē valdība konceptuāli atbalstīja Ekonomikas ministrijas piedāvājumu no 2022. gada 1. septembra līdz 2025. gada 31. decembrim elektroenerģijas obligātā iepirkuma komponentes (turpmāk – OIK) vidējo likmi noteikt 0 eiro/MWh, obligātā iepirkuma atbalsta izmaksas sedzot no AS “Latvenergo” dividenžu ieņēmumiem. Papildus valdība uzdeva Ekonomikas ministrijai izstrādāt grozījumus Elektroenerģijas tirgus likumā, piedāvājot risinājumu, kura ietvaros obligātā iepirkuma izmaksas gan līdz 2025. gadam, gan turpmāk netiks segtas no Latvijas elektroenerģijas galalietotājiem.

2022.g. 22. jūlijā dibināts AS “Latvenergo” un AS “Latvijas valsts meži” kopuzņēmums, lai līdz 2030. gadam īstenotu vēja parka projektu valsts mežos. Tāpat turpinās darbs pie Latvijas un Igaunijas kopēja vēja parka izveides Baltijas jūrā.

Energoresursu alternatīvo risinājumu attīstībai, līdz 2023. gada beigām EM plāno izstrādāt kodolenerģētikas programmu, izvērtējot visus aspektus un drošības riskus. Turpinot darbu pie energoapgādes drošuma ilgtermiņā, arī turpmākajos gados paredzēts īstenot virkni pasākumu energoresursu piegāžu un piegādātāju diversifikācijai, kā arī vienlaicīgi preventīvi tiek strādāts pie krīzes koordinācijas plāna ārkārtas situācijām un nepieciešamajiem tiesiskajiem un administratīvajiem regulējumiem valsts enerģētikas

uzņēmumu rīcībai krīzes situācijā.

🔗 *Enerģētikas sektorā ir pieņemti daudzi praktiski lēmumi, lai nodrošinātu energoapgādes drošumu gan 2022./2023.gada apkures sezonā, gan turpmākajos gados. Vienlaikus energoapgādes drošumu var veicināt arī katra mājsaimniecība un komersants, gan optimizējot enerģijas patēriņu vai domājot par alternatīviem energoresursu ieguves veidiem, gan lielajiem dabasgāzes patērētājiem laikus parūpējoties par dabasgāzes piegādes līgumiem ražošanas nepārtrauktībai,*” uzsver ekonomikas ministre.

[Svarīgākie lēmumi un turpmākie soļi Latvijas enerģētiskās drošības stiprināšanai](#) 📄

